

ВІДГУК

на дисертацію Ярмолинського Леоніда Михайловича

«Корекція порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки», що подана на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту зі спеціальності 24.00.01 – «Олімпійський і професійний спорт».

1. Актуальність обраної теми

Високі фізичні та психоемоційні навантаження на фоні процесів зростання організму, формування органів і систем висувають значні вимоги до організму юних спортсменів і можуть призвести до виникнення порушень фізичного стану та фізичного розвитку. Наведені багатьма науковцями фактичні дані свідчать про те, що близько 70% юних спортсменів у віці 16-17 років мають порушення фізичного здоров'я, частка з яких є передумовою передчасного закінчення занять спортом. Згідно з даними Л.М. Мелентьєвої (2007), поширеність порушень опорно-рухового апарату юних спортсменів, неухильно зростає (порушення постави у фронтальній і сагітальній площинах становлять 66-71,2%, різновиди сколіотичних порушень – 5,7-11,5%, плоскостопість – 25-33,9%). Порушення нормальних величин фізіологічних вигинів хребтового стовпа, підвищена мобільність суглобів, різновиди плоскостопості та ін. є маркерами початкових дисплазійних патологій, які свідчать про фізичні перевантаження відділів опорно-рухового апарату спортсменів, що в подальшому може призвести до виникнення травм і захворювань. Аналіз наявних наукових даних, які накопичені в теорії та методиці спортивної підготовки в футболі, показав наявність значного обсягу як теоретичного, так і експериментального матеріалу з питань побудови оптимальної структури процесу багаторічної підготовки футболістів (Г.А. Лисенчук, 2003-2015; В.В. Ніколаєнко, 2013; В.М. Шамардін, 2013 та ін.), який не містить остаточного вирішення проблем профілактики і корекції функціональних порушень опорно-рухового апарату юних футболістів.

Вищенаведене свідчить про необхідність пошуку шляхів і наукових розвідок, які дозволять знайти необхідний баланс у підготовці юних футболістів між оздоровчою та тренувальною спрямованістю, що робить дослідження актуальним і своєчасним.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації

Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел і додатків. Текст дисертації викладено на 236 сторінках, статистичні дані подано в 27 таблицях та ілюстровано 32 рисунками. У роботі використано 294 джерела наукової літератури і посилання на спеціалізовані матеріали, які розміщені в мережі «Інтернет». Автором логічно сформульовано структурні компоненти: мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які відповідні тематиці дисертації. Разом із висновками і практичними рекомендаціями ці компоненти складають логічно побудовану і композиційно завершену структуру наукової роботи. Використаний комплекс методів є адекватним і відповідним проблематиці дослідження та сучасним вимогам до кваліфікаційних робіт рівня дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту зі спеціальності 24.00.01 – «Олімпійський і професійний спорт».

У вступі автором обґрунтовано актуальність роботи, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, окреслено особистий внесок здобувача в роботах, які виконані в співавторстві, наведено дані щодо апробації роботи і впровадження отриманих результатів у практику, зазначено кількість публікацій за темою дослідження.

В першому розділі «Аналіз стану науково-методичної розробленості питань корекції функціональних порушень опорно-рухового апарату у спортсменів» автором подано аналіз наявної інформації щодо теоретичних

основ початкового етапу в загальній структурі багаторічної спортивної підготовки спортсменів (на матеріалі футболу), окреслено актуальні проблеми стану опорно-рухового апарату юних футболістів, представлено характеристику сучасних підходів до профілактики і корекції порушень постави, визначено проблемну ситуацію, яка стосується наявності дисбалансу між оздоровчою та тренувальною спрямованістю на ранніх етапах підготовки юних футболістів.

В другому розділі «Методи та організація дослідження» автором обґрунтовано методи досліджень, їх адекватність щодо об'єкту, предмету, мети і завдань роботи, доцільність застосування запропонованих методів, описано організацію дослідження і контингент спортсменів, які брали участь в експерименті. Для вирішення завдань дослідження автором використано наступні методи: аналіз спеціальної науково-методичної літератури, документальних матеріалів; педагогічні методи: педагогічні спостереження; педагогічний експеримент; педагогічне тестування; антропометрія; відеометрія; метод експертних оцінок; методи математичної статистики.

В третьому розділі «Характеристика морфо-функціонального розвитку юних футболістів» автором подано результати констатувального експерименту. Отримані автором дані свідчать, що особливого значення набувають порушення постави у футболістів 7-9 років, тому що їх поєднання з надмірними фізичними навантаженнями в період формування та зростання організму можуть призводити до розвитку донозологічних і преморбідних станів і захворювань опорно-рухового апарату. В процесі досліджень автором підтверджені наукові факти, що відхилення кутів біогеометричного профілю постави від нормальних значень порушують високодиференційовану загальну структуру осьового скелету юних футболістів. На основі отриманих даних автором запропоновано напрями підвищення ефективності тренувального процесу юних футболістів на основі використання вправ і методів здоров'яформувальної спрямованості.

Отримані результати покладено в основу розробленої автором технології корекції порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки.

У четвертому розділі «Обґрунтування і розробка технології корекції порушень постави юних футболістів» за результатами аналізу даних літературних джерел, даних власного констатувального експерименту та багаторічного досвіду роботи автором обґрунтована та розроблена технологія корекції порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки, структурними елементами якої є: мета, завдання, принципи, засоби і методи, моделі навчально-тренувальних занять, модулі її практичної реалізації, а також мультимедійна інформаційно-методична система «TORSO». Технологія корекції порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки складається з трьох модулів – теоретичного, корекційного та контролю. Розроблені автором корекційні вправи розподілені за блоками: «Корекційний», «Профілактичний», «Динамічна постава», «Вертикальна стійкість тіла», «Рухливі ігри та естафети» і «Стретчинг». Розроблену технологію впроваджено в навчально-тренувальний процес юних футболістів та оцінено її ефективність, що дає підстави рекомендувати її для широкого використання в процесі спортивної підготовки.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» автором проаналізовано й узагальнено результати проведеного дослідження. В процесі дослідження отримані дані стосовно наступного:

- **набули подальшого розвитку** підходи до побудови навчально-тренувального процесу з футболу для вдосконалення організації та методичного забезпечення підготовки спортсменів на початковому етапі;

- **одержала подальший розвиток** теорія «штучного керуючого середовища» в системі спортивної підготовки футболістів на етапі початкової підготовки;

- **доповнено дані** щодо фізичного розвитку та фізичної підготовленості юних футболістів;

- **доповнено та розширено** засоби і методи тренування з футболу на етапі початкової підготовки в загальній системі багаторічної підготовки футболістів.

3. Достовірність результатів дослідження та їх новизна

Наукові положення, основні результати і висновки дисертаційної роботи Л.М. Ярмолинського визначаються науковою новизною, достовірністю та обґрунтованістю.

Результати, отримані **вперше**:

- уперше представлені кількісні характеристики гоніометрії тіла юних футболістів із різними типами постави;

- уперше на основі сучасних досліджень зарубіжних і вітчизняних фахівців та результатів констатувального експерименту теоретично обґрунтовано технологію корекції порушень постави футболістів на етапі початкової підготовки, яка має виражену оздоровчу спрямованість, структурними елементами якої є: мета, завдання, принципи, засоби та методи, модулі її практичної реалізації, критерії ефективності та інформаційне забезпечення.

Практична значущість дослідження полягає в можливості використання запропонованих та апробованих в експериментальній педагогічній практиці організаційно-методичних рішень, спрямованих на підвищення ефективності навчально-тренувального процесу юних футболістів. Застосування розробленої технології корекції порушень постави дозволить фахівцям вирішити проблему покращення морфологічного стану юних футболістів. Результати дослідження впроваджені в навчальний процес Національного університету фізичного виховання і спорту України під час викладання дисциплін «Інформатика і інформаційні технології в фізичному вихованні і спорті», «Основи прикладної кінезіології», «Футбол»; Харківської державної академії фізичної культури з дисципліни «Теорія і методика викладання обраного виду спорту»; в практику підготовки юних

футболістів ДЮСШ «Юність» (м. Лозова), ДЮСШ № 10 (м. Київ), ФК «Діназ» (м. Вишгород), комунального закладу «ДЮСШ з футболу та інших ігрових видів спорту» (м. Тернопіль), що підтверджено відповідними актами.

4. Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях і їх відповідність вимогам Міністерства освіти і науки України

Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 8 наукових працях, з яких 6 – у спеціалізованих виданнях України, з них 5 2 включено до міжнародної наукометричної бази; 1 стаття у фаховому періодичному виданні іншої держави; 1 публікація має апробаційний характер.

Основні положення дисертаційної роботи апробовані на Міжнародних наукових конференціях молодих учених «Молодь і олімпійський рух» (Київ, 2012-2016); Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту і фізичної реабілітації» (Дніпропетровськ, 2013); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання, реабілітації, спорту і туризму» (Запоріжжя, 2013); XIII Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми удосконалення системи навчання в галузі фізичної культури» (Кишинів, 2013); XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт і здоров'я» (Харків, 2013); XVIII Міжнародному науковому конгресі «Олімпійський спорт і спорт для всіх» (Алмати, 2014); Всеукраїнських електронних конференціях «Сучасні біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті» (Київ, 2015-2017); науково-методичних конференціях кафедри кінезіології Національного університету фізичного виховання і спорту України (2011-2015).

Автореферат і публікації повністю відображають зміст дисертаційного дослідження Л.М. Ярмолинського за темою «Корекція порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки», що надає підстави вважати

роботу відповідною вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту зі спеціальності 24.00.01 – «Олімпійський і професійний спорт».

5. Зауваження і недоліки дисертаційної роботи та автореферату

1) У матеріалах 1 розділу та висновках до нього, на наш погляд, треба було б більш детально охарактеризувати проблемну ситуацію, яка пов'язана з наявним дисбалансом між оздоровчою та суто спортивною спрямованістю тренувального процесу юних футболістів на початковому етапі підготовки, що в значному ступені обумовлює проблеми виникнення порушень постави і засоби їх корекції.

2) У підрозділі 3.4 автор зазначає, що рівень координаційних здібностей юних футболістів визначено за результатами тестової вправи «Біг 3x10 м». На наш погляд, за результатами цієї тестової вправи більш доцільно визначати рівень розвитку швидко-силових здібностей, а розвиток координаційних здібностей, в цьому сенсі, має більш допоміжне значення.

3) В розділі 4 автором «До змістовних компонентів авторської технології віднесено: мету, завдання, принципи, модулі технології, методи, засоби та умови її практичної реалізації, а також критерії ефективності». На наш погляд, також важливим змістовним компонентом такої технології є терміни впровадження в практику, особливо, коли мова йде про здоров'я юних футболістів і своєчасна корекція може істотно оптимізувати тренування на етапі початкової підготовки.

4) В 5 розділі на основі аналізу та узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури автор наголошує, що в сучасних умовах гостро постає протиріччя: з одного боку, у дитячо-юнацьких школах зберігається пріоритет спортивно-розрядних вимог із властивими йому високими тренувальними навантаженнями, а з іншого боку, у значній частині дітей спостерігаються функціональні відхилення у стані опорно-

рухового апарату, що диктує необхідність приділяти прискіпливу увагу поставі спортсменів на етапі початкової підготовки. Логічним продовженням, на нашу думку, було б не тільки задекларувати а й навести конкретні шляхи подолання існуючої проблемної ситуації в тренувальному процесі юних футболістів.

5) В практичних рекомендаціях автором наведено спеціальні вправи для корекції постави юних футболістів. На наш погляд, цей матеріал слід було б доповнити вправами профілактичної спрямованості, наприклад з методики В. Лонського – Р. Ахметова або методики О.М. Транквілітаті, які мають істотний позитивний вплив на розслаблення м'язових груп і оперативну корекцію донозологічних або преморбідних станів опорно-рухового апарату під впливом фізичних навантажень.

6. Загальний висновок

Дисертаційна робота Ярмолинського Леоніда Михайловича «Корекція порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки» є самостійною закінченою науково-дослідною працею кваліфікаційного характеру, що відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор, Л.М. Ярмолинський, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – «Олімпійський і професійний спорт».

Офіційний опонент,

професор кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і здоров'я

Запорізького державного медичного університету

Міністерства охорони здоров'я України

доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Е.Ю. Дорошенко
ПІДТВЕРДЖУЮ
Якч. відділу кадрів Запорізького
державного медичного університету
* * * 20 * * * р. Паліс *Анаф*